

**WNIOSEK O REJESTRACJĘ
NAZWY POCHODZENIA / ~~OZNACZENIA GEOGRAFICZNEGO~~
PRODUKTU ROLNEGO LUB ŚRODKA SPOŻYWCZEGO**

I. Dane wnioskodawcy

1. Nazwa:

Terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach (Polska) oraz Regionalny Związek Pszczelarzy w Łódzkiej - Łazdijų rajono bitininkų draugija (Litwa)

2. Siedziba i adres lub miejsce zamieszkania i adres:

Terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach
ul. 1 Maja 17, 16-500 Sejny, Polska

Łazdijų rajono bitininkų draugija
Majronio 20, 67-106 Łazdijai,
Lithuania/Litwa

3. Adres do korespondencji:

Terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach
skr. poczt. 37, 16-500 Sejny
Polska
Tel. + 48 87 516 22 18

Łazdijų rajono bitininkų draugija
Majronio 20, 67-106 Łazdijai,
Litwa
Tel. + 370 31852298

4. Imię i nazwisko osoby działającej w imieniu wnioskodawcy:

Łukasz Sowulewski (Polska)
Juozas Petrauskas (Litwa)

5. Grupa:

W skład grupy wchodzi pszczelarze zrzeszeni w Terenowym Kole Pszczelarzy w Sejnach oraz w Regionalnym Związku Pszczelarzy w Łódzkiej.

II. Specyfikacja

1. Nazwa:

„miód z Sejneńszczyzny/ Łódziejszczyzny”

2. Wniosek dotyczy rejestracji:

1) nazwa pochodzenia

X

2) oznaczenie geograficzne

--

3. Kategoria:

Kategoria 1.4 – inne produkty pochodzenia zwierzęcego, miód

4. Opis:

1. Pod nazwą „miód z Sejneńszczyzny/Łódziejszczyzny” może być sprzedawany wyłącznie miód pszczeli nektarowy - wielokwiatowy. W momencie sprzedaży miód może mieć postać płynną (patoka) lub skrzystalizowaną (krupiec). Konsystencja miodu może być gęsta półprzezroczysta, płynna lub skrzystalizowana. Miód ten jest wytworzony w oparciu o kilkadziesiąt charakterystycznych dla tego obszaru gatunków roślin miododajnych m.in.: różnych gatunków wierzb, klonów, mniszka pospolitego, maliny, kruszyny, koniczyny białej i łąkowej, komonicy, nostryka i innych motylkowych (*Papilionaceae*), żmijowca, miodunki, lipy, chwastów z rodziny krzyżowych (*Brassicaceae*), chabra bławatka, wierzbownicy, robinii akacyjowej, pustynnika, śliw, roślin z rodzin baldaszkowatych, goździkowatych i wargowych.
2. Pyłki roślin uprawnych roślin monokulturowych mogą znajdować się w miodzie wyłącznie w ilościach śladowych (w sumie nie więcej niż 5%). W żadnym przypadku ich obecność nie może doprowadzić do zmiany charakterystycznego smaku, zapachu oraz barwy miodu. Miód posiada bardzo charakterystyczne zabarwienie od ciemnożółtego do ciemnozielonego. Charakterystyczną cechą miodu jest jego lekkie zmętnienie. Dopuszcza się, aby barwa miodu była nieco ciemniejsza, co jest spowodowane dodatkiem spadzi, która niekiedy pojawia się w okresie nektarowania niektórych roślin. Maksymalny dodatek spadzi mierzony przewodnością elektryczną wynosi 0,5 mS/cm.
3. Pyłki roślin, które nie są charakterystyczne dla tego regionu, w szczególności pyłki uprawnych roślin monokulturowych (tj. rzepak, gryka, seradela, słonecznik, koniczyna czerwona i facelia) mogą znajdować się w miodzie wyłącznie w ilościach śladowych (w sumie nie więcej niż 5%). W żadnym przypadku ich obecność nie może doprowadzić do zmiany charakterystycznego smaku, zapachu oraz barwy miodu.
4. Różnorodność roślin, szczególnie dziko żyjących, stwarza dobrą bazę pożytkową dla pszczoł, a duży udział roślin motylkowych nadaje miodom pochodzącym z tego obszaru charakterystyczny, goryczkowy smak (dzięki obecności alkaloidów i glikozydów) i silny aromat powodowany m.in. zawartością kumaryny. Miód posiada bardzo charakterystyczne zabarwienie od ciemnożółtego do ciemnozielonego. Charakterystyczną cechą miodu jest jego lekkie zmętnienie. Dopuszcza się, aby barwa miodu była nieco ciemniejsza, co jest spowodowane dodatkiem spadzi, która czasem pojawia się w okresie nektarowania niektórych roślin.

5. Cechy fizykochemiczne miodu z Sejneńszczyzny /Łódzieszczyzny są zgodne z ogólnie obowiązującymi zarówno w Polsce i na Litwie, jak też całej Unii Europejskiej wymaganiami dotyczącymi jakości handlowej.

Charakterystyka fizykochemiczna:

- Zawartość wody - nie więcej niż 18 %,
- Gęstość - powyżej 1.400 g/cm³,
- Zawartość proliny - nie mniej niż 25 mg/100 g miodu,
- Zawartość 5-hydroksymetylofurfuralu (HMF) - nie więcej niż 3,0 mg/ 100 g miodu,
- pH (3,8- 4,8),
- Zawartość cukrów prostych (glukozy i fruktozy) - nie mniej niż 60g/100g
- Zawartość sacharozy – nie więcej niż 5g/100g
- Liczba diastazowa (LD) w skali Schade - nie mniej niż 8
- Wolne kwasy – nie więcej niż 50 meq/1000g
- Przewodność elektryczna właściwa – nie więcej niż 0,8 mS/cm

5. Obszar geograficzny:

Miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny zbierany jest na obszarze:

Po stronie polskiej:

- 4 gmin powiatu sejneńskiego (gmina: Sejny, Giby, Krasnopol, Puńsk),
- 5 gmin powiatu suwalskiego (gmina: Suwałki, Szypliszki, Wiżajny, Jeleniewo, Rutka Tartak),

Po stronie litewskiej:

- 12 gmin Regionu Łódzienie (Kapčiamiestis, Veisiejai, Kučiūnai, Lazdijai, Seirijai, Noragėliai, Šventežeris, Teizai, Šlavantai, Būdvietis, Šeštokai, Krosna)

6. Dowód pochodzenia:

Należy przedstawić informacje dotyczące przyjętego sposobu postępowania potwierdzającego, iż produkt rolny lub środek spożywczy pochodzi z określonego obszaru geograficznego.

- 1) Całość procesu produkcyjnego podlega specjalnemu systemowi kontroli. Umożliwia on całkowite śledzenie procesów produkcji. Nazwa: „miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny” może być stosowana tylko do tych produktów, które całkowicie spełniają każdy z niżej wymienionych warunków:
 - a) zostały wytworzone na obszarze geograficznym określonym w punkcie 5 zgodnie z metodą produkcji opisaną w punkcie 7 i posiadają cechy określone z opisie produktu w punkcie 4,
 - b) ich producenci zobowiązali się pisemnie przestrzegać specyfikacji, oraz
 - c) ich producenci przekazali niżej wymienione informacje odpowiednio do Terenowego Koła Pszczelarzy w Sejnach (pszczelarze pozyskujący miód po stronie polskiej) lub do Regionalnego Związku Pszczelarzy w Łódziejach (pszczelarze pozyskujący miód po stronie litewskiej).
- 2) Każdy producent, który chce wytwarzać produkt objęty chronioną nazwą pochodzenia jest zobowiązany do złożenia deklaracji w Terenowym Kole Pszczelarzy w Sejnach lub w Regionalnym Związku Pszczelarzy w Łódziejach. Deklaracje te muszą zawierać:

- a) imię i nazwisko pszczelarza,
 - b) umiejscowienie pasieki /adres/,
 - c) liczbę rodzin pszczelich,
 - d) informacje dotyczące stanu sanitarnego rodzin pszczelich,
 - e) informację ile rodzin pszczelich jest przeznaczonych do zbierania miodu komercjalizowanego pod chronioną nazwą,
 - f) oświadczenie pszczelarza, że zobowiązuje się przestrzegać specyfikacji,
 - g) zaświadczenie o ukończeniu kursu kwalifikacyjnego w zawodzie pszczelarz (“wykwalifikowany robotnik” lub “mistrz” lub podstawowego kursu pszczelarskiego),
 - h) informacje o wymaganych dokumentach, o których mowa w pkt. 3 „metody produkcji” – wszystkie wymagane zezwolenia potrzebne do produkcji miodu.
- 3) Aktualizacja informacji zawartych w rejestrze powinna być dokonywana raz w roku, nie później niż do 30 kwietnia.
- 4) Pszczelarze, którzy nie są zarejestrowani, a chcą wytwarzać produkt objęty chronioną nazwą pochodzenia, powinni złożyć deklarację nie później niż do 30 kwietnia danego roku.
- 5) Terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach oraz Regionalny Związek Pszczelarzy w Łódziejach przeprowadza coroczną kontrolę wewnętrzną, niezależną od kontroli przeprowadzonej przez organy określone w pkt 9 specyfikacji. Polega ona na wykonaniu analizy organoleptycznej i niepełnej laboratoryjnej próbek miodu z kilku wybranych pasiek. Po przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół z wyszczególnieniem uwag. Protokół ten pozostaje do wglądu organów określonych w pkt. 9 specyfikacji.
- 6) Terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach lub odpowiednio Regionalny Związek Pszczelarzy w Łódziejach powinny dysponować aktualną listą pszczelarzy, zainteresowanych wytwarzaniem miodu objętego chronioną nazwą pochodzenia w danym roku oraz listą podmiotów zainteresowanych jego dalszym konfekcjonowaniem. Na liście mogą znajdować się tylko pszczelarze, którzy złożyli deklarację w odpowiednim terminie i których pasieki są usytuowane na obszarze określonym w pkt. 5. Lista ta jest przekazywana corocznie w terminie do 15 maja do właściwego organu określonego w pkt. 9 specyfikacji.
- 7) Każdy podmiot, który będzie chciał skupować miód od pszczelarzy i dalej go konfekcjonować pod chronioną nazwą powinien powiadomić o tym Terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach lub odpowiednio Regionalny Związek Pszczelarzy w Łódziejach. Podmiot musi być usytuowany na obszarze określonym w pkt. 5. Powiadomienie powinno zawierać, informacje o nazwie właściciela/firmy, rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, lokalizacji, cechach zakładu, systemie i wydajności pakowania oraz informacje o prowadzeniu działalności zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.
- 8) Terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach lub odpowiednio Regionalny Związek Pszczelarzy w Łódziejach prowadzą listę podmiotów, które są zainteresowane skupowaniem miodu od pszczelarzy i dalszym konfekcjonowaniem go pod chronioną nazwą. Podmioty, które nie są zarejestrowane a chcą skupować i konfekcjonować produkt objęty chronioną nazwą w danym roku powinny złożyć powiadomienie nie później niż do 30 kwietnia tego roku. Lista podmiotów jest przekazywana do właściwego organu

określonego w pkt. 9 specyfikacji.

9) Podmioty, które będą odbierać miód od pszczelarzy i dalej go konfekcjonować pod chronioną nazwą powinny posiadać wewnętrzny system umożliwiający dokładne określenie ilości miodu zakupionego i sprzedanego pod chronioną nazwą. Wewnętrzny system ma wyeliminować możliwość pomieszczenia miodu o chronionej nazwie z innymi miodami. Dokładne zasady funkcjonowania tego systemu muszą zostać przekazane do wiadomości organu kontrolnego.

10) Pszczelarze powinni zawsze posiadać aktualne dokumenty:

- a) potwierdzające odpowiedni stan sanitarny pasiek,
- b) informację, w którym miejscu zbierany był miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny, w przypadku gdy pasieka była przewożona,
- c) rejestr całości miodu wytworzonego i sprzedanego w danym gospodarstwie w danym roku z zaznaczeniem ilości miodu objętego chronioną nazwą pochodzenia,
- d) wyniki indywidualnie prowadzonych przez pszczelarzy badań.

11) W przypadku, gdy organ kontrolujący stwierdzi niezgodności występujące choćby na jednym etapie łańcucha produkcyjnego, produkt nie może być wprowadzony do obrotu z użyciem chronionej nazwy pochodzenia.

Wszyscy producenci zobowiązani są do spełniania warunków określonych w 6 pkt. 1) lit. a) od momentu wysłania wniosku o rejestrację do Komisji Europejskiej. Producenci są zobowiązani do spełnienia warunków określonych w 6 pkt. 1) lit. b) i c) nie później niż trzy miesiące od momentu pierwszej publikacji wniosku o rejestrację w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

7. Metoda produkcji:

1. Pasieka musi być usytuowana na obszarze, o którym mowa w pkt 5. Ostateczny wybór miejsca zależy od pszczelarza.
2. Do produkcji miodu z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny mogą być wykorzystywane wyłącznie rasy i krzyżówki międzyrasowe pszczoły miodnej (*Apis mellifera*) niżej wymienionych podgatunków:
 - Pszczoła miodna właściwa (*Apis mellifera mellifera*),
 - Pszczoła kraińska/krainka (*Apis mellifera carnica*),
 - Pszczoła kaukaska (*Apis mellifera caucasica*),
3. Pszczelarz musi spełniać wszystkie wymogi produkcyjne określone w odrębnych przepisach, w szczególności przepisach weterynaryjnych i sanitarnych. Pszczelarz musi posiadać wszystkie wymagane zezwolenia do produkcji miodu, w szczególności musi posiadać dokumenty potwierdzające stan zdrowia pszczół oraz odpowiednio wyposażone pomieszczenie i sprzęt.
4. Miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny pozyskiwany jest, ze względu na bardzo krótki okres wegetacyjny, wyłącznie w okresie trzech miesięcy, tj. od połowy maja do połowy sierpnia. Poza tym okresem będzie można zebrać wyłącznie w przypadku nieoczekiwanych zmian klimatycznych w danym roku, które doprowadziłyby do przesunięcia okresu wegetacyjnego. Informacja o przesunięciu okresu pozyskiwania

miodu musi zostać przekazana przez Terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach oraz przez Regionalny Związek Pszczelarzy w Łódziejach do właściwych organów kontrolnych, o których mowa w pkt. 9 specyfikacji.

5. Produkcja miodu musi odbywać się w ulach wykonanych z materiałów, których podstawowym składnikiem jest drewno. Dopuszczane jest zastosowanie nadstawek (magazynków miodu).
6. Pszczoły można dokarmiać po odwirowaniu miodu przed zimą zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Pszczelarskiej po stronie polskiej oraz po stronie litewskiej przestrzegając zapisów w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa Litwy z 29 czerwca 2006 nr 3240. Niedopuszczalne jest dokarmianie pszczół w okresie zbierania miodu z Sejneńszczyzny/Łódziejszczyzny. Wyłącznie w wyjątkowych przypadkach, gdy zagrożony jest prawidłowy rozwój rojów pszczelich, dopuszcza się dokarmianie przed rozpoczęciem zbierania miodu, jednakże powinno się ono zakończyć najpóźniej na 14 dni przed planowanym miodobraniem i dawkowanie nie może przekraczać 0,5 kg cukru, na 24 h. O fakcie dokarmiania pszczelarz jest zobowiązany poinformować odpowiednio Terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach lub Regionalny Związek Pszczelarzy w Łódziejach.
7. Pasieki, w których zbiera się miód z Sejneńszczyzny lub miód z Łódziejszczyzny nie mogą być usytuowane bliżej niż 2000 metrów od upraw roślin monokulturowych, o których mowa w pkt 3 opisu produktu, większych niż 0,5 ha. Niezależnie od spełnienia tego warunku w każdym przypadku miód sprzedawany pod nazwą „miód z Sejneńszczyzny /Łódziejszczyzny” musi spełniać wymogi zawarte w opisie produktu pkt. 4. wniosku.
8. Miód odwirowywuje się na zimno w miodarce z wykorzystaniem siły odśrodkowej. Następnie cedzi się go przez podwójne sito celem oddzielenia ewentualnych resztek odsklepu woskowego lub innych zanieczyszczeń.
9. Odcedzony miód jest konfekcjonowany (rozlewany) do opakowań jednostkowych, którymi najczęściej są szklane lub kamionkowe naczynia o pojemności nie przekraczającej 1400g. Inne opakowania, o ile są użyte, muszą być dostosowane do przechowywania żywności. Rozlewanie miodu musi odbywać się na terenie określonym w pkt. 5 wniosku.
10. Aby miód zachował swoje szczególne właściwości, należy przechowywać go w odpowiednich warunkach, w szczególności:
 - a) w pomieszczeniach ciemnych, czystych, suchych, dobrze wentylowanych,
 - b) bez obcych zapachów oraz dostępu owadów i gryzoni,
 - c) w temperaturze 4-18⁰C,
 - d) w naczyniach dostosowanych do przechowywania żywności, szczelnie zamkniętych, położonych na paletach, ładach, półkach itp. Przechowywanie naczyń z miodem bezpośrednio na posadzce jest niedopuszczalne. Niedopuszczalne jest również takie przechowywanie miodu, które mogłoby wpłynąć negatywnie na jego właściwości biologiczne lub spowodować zmianę jego smaku lub zapachu.
11. Niedopuszczalne jest odfiltrowywanie pyłków, kremowanie i pasteryzowanie miodu oraz jego sztuczne podgrzewanie. Na żadnym z etapów produkcji nie można dopuścić do wzrostu temperatury miodu powyżej 42⁰C.

12. W okresie produkcji miodu zabronione jest stosowanie leków dla pszczół. Zabronione jest również korzystanie z produktów chemicznych oraz innych odstraszcaczy pszczół: stałych, ciekłych lub gazowych. Leczenie warrozy możliwe jest po okresie miodobrania. Wykorzystuje się wyłącznie metody i leki dopuszczone w Unii Europejskiej, oraz o ile jest to wymagane, stosuje się je wyłącznie pod nadzorem lekarza weterynarii.
13. Pod nazwą „miód z Sejneńszczyzny/Łódziejszczyzny” nie może być sprzedawany miód, w którym są widoczne defekty, takie jak rozwarstwienie fazowe, fermentacja lub zmiana charakterystycznego smaku lub zapachu.
14. Przy pozyskiwaniu miodu, w sprawach nieuregulowanych lub nie określonych w specyfikacji, pszczelarze z Sejneńszczyzny są zobowiązani do przestrzegania „Kodeksu Dobrej Praktyki Produkcyjnej w Pszczelarstwie”. Kodeks został zatwierdzony na posiedzeniu Komisji Promocji i Bezpieczeństwa Żywnościowego Produktów Pszczelich w dniu 18 lutego 2004r. Przyjęto go do stosowania przez polskich pszczelarzy uchwałą XVII Walnego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Pszczelarskiego podjętą w dniu 29 lutego 2004r. w Pszczelej Woli. W sprawach nieuregulowanych lub nieokreślonych w specyfikacji, pszczelarze z powiatu Łódzkie są zobowiązani do przestrzegania zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa Litwy z 29 czerwca 2006 nr 3240.

Pakowanie miodu na obszarze

Pszczelarze sami rozlewają miód do opakowań detalicznych (nie większych niż 1400g). Unikają w ten sposób zagrożeń związanych z ewentualną zmianą właściwości fizykochemicznych i organoleptycznych miodu, które mogłyby mieć miejsce przy jego przemieszczaniu na duże odległości, gdyby nie był odpowiednio zapakowany.

W przypadku możliwości transportu poza obszar w opakowanych innych niż detaliczne, istnieje również zagrożenie zmieszania „miodu z Sejneńszczyzny/Łódziejszczyzny” z innymi miodami lub wprowadzania do obrotu pod chronioną nazwą miodów nie pochodzących z obszaru geograficznego określonego w pkt. 4.

Ograniczenie to ma na celu wyeliminowanie czynnika zagrażającego jakości „miodu z Sejneńszczyzny/Łódziejszczyzny” oraz utrzymanie wiarygodności systemu kontroli na wysokim poziomie.

8. Związek z obszarem geograficznym:

Czynnik ludzki

Historia pszczelarstwa na terenie, na którym obecnie znajduje się Ziemia Sejneńska oraz powiat Łódzkie sięga czasów, kiedy tereny te zamieszkiwały plemiona Jaćwingów (zwane także plemionami Sudowów), które zapoczątkowały tu bartnictwo. Jaćwingowie w znacznym stopniu zostali wyćpieni w ramach prowadzonej ekspansji przez Zakon Krzyżacki na ziemiach pogańskich w XIII wieku.

Wyludniona kraina zarosła puszcza i lasami, wręcz stała się dziczą. Bartnictwo, od którego wywodzi się bezpośrednio współczesne pszczelarstwo, istniało tutaj nadal, gdyż miejscowa ludność mogła korzystać z bogactw puszczy. Bartnictwem trudniła się ludność leśnych i puszczańskich osad. Powstawanie nowych osad na tych obszarach nasiliło się w końcu średniowiecza. W XV wieku terytorium to ponownie zostało w większym stopniu zasiedlone. Mieszkańcy wycinali lasy, zakładano wsie i posiadłości ziemskie – dwory, folwarki.

W lasach panowały bardzo korzystne warunki dla pszczół, które żyły w dziuplach i barciach. Ludzie w celu pozyskania miodu prowadzili gospodarkę wręcz rabunkową, ponieważ odbierali zazwyczaj całość miodu. Pszczoły, bez zapasów zimowych zazwyczaj umierały, a pogłowie pszczół odradzało się poprzez intensywną naturalną rójkę. Dopiero później pojawiła się planowa gospodarka barciami, która polega na zostawieniu części plastrów z miodem na cele bytowe pszczół. Odcinano jasne plastry, a ciemne zostawiano. W ten sposób pszczoły zimowały dobrze i pojawiła się stabilna gospodarka barciami pszczelimi i zarazem zawód pszczelarza – bartnika. Bartnik swoją barć oznaczał znakiem rozpoznawczym i gospodarzył na określonym terytorium, zapisanym w dokumentach sądowych.

Bartnictwo stało się częścią ówczesnej gospodarki. Wymagało, zatem odpowiednich regulacji i tak np. Prawo Bartne zostało oficjalnie wpisane do Statutu Wielkiego Księstwa Litewskiego w 1529 r. Karano bardzo surowo, zarówno za kradzieże jak i niszczenie barci oraz pszczół, orzekając nawet karę śmierci poprzez powieszenie.

W XIV i XV wieku książęta litewscy nadawali na tym obszarze prawa korzystania z bogactw puszczańskich, m.in. prawo użytkowania łąk (wchody sianożętne) i prawo użytkowania barci (wchody bartne). W połowie XVI wieku poddani książęcy posiadali wchody (prawa do użytkowania barci) m.in. w uroczysku u Wałów nad jeziorem Serwy, w Sejneńskim oraz nad Dowspudą w Puszczy Dowspudzkiej, które są położone na omawianym obszarze.

Właściciele wchodów (praw) mieli prawo budować w swych borach bartnych tylko łanię i hrydnię, to jest obszerne pomieszczenie do wspólnego mieszkania. Dworu nie wolno było budować. Bartnicy stawiali w puszczy budy, które w wielu przypadkach dały początek wsiom. W puszczy wolno było przebywać tylko w określonym czasie i na podstawie kwitu, wystawionego przez leśnictwo lub podleśnictwo, ale bez rusznicy i psów. Podczas zimy lub lata, w zależności od tego, czy były to wchody zimowe, czy też letnie, oraz od św. Bartłomieja (24.VIII.) do św. Michała (29. IX.) wstęp do puszczy był zabroniony. Liczba barci oraz bartników, którzy mogli przybywać do puszczy, była ściśle określona. Każdy bartnik posiadał własne znaki bartne – klejma, którymi oznaczał swoje barcie lub drzewa, na których zamierzał „dziać” barcie. Na tym obszarze bartnicy oddawali daniny miodowe ze swych barci urzędnikowi królewskiemu – klucznikowi. On także rozsądzał spory o barcie.

Od XVII wieku bartne pszczelarstwo zaczęło obumierać. Przyczyną była intensywna gospodarka wycinania dorodnych drzew, często z barciami. W ten sposób tylko część barci powędrowała do zagród pszczelarzy w postaci kłód drewnianych. Najdłużej bartne pszczelarstwo utrzymało się na terenach leśnych południowej Litwy, właśnie z okolicy Ładzijai (Łódzkiej) oraz na Ziemi Sejneńskiej. Stopniowo pszczelarstwo bartne zanikało i pozostały tylko przydomowe pasieki z kłodami.

Upadek bartnictwa następował od okresu rozbiorów. W 1827 r. rząd rozkazał usunąć barcie z lasów Augustowskich, motywując tym, że bartnictwo niszczy najlepsze pnie drzew, utrudniony jest dozór lasu i ułatwione kradzieże. Pod pozorem pracy przy barciach

dokonywano, bowiem kradzieży drewna oraz zdarzały się przypadki kłusownictwa. W okresie zaborów wprowadzono również ostatecznie zakaz wstępu do lasu.

W latach trzydziestych XIX wieku ogólna liczba pni w guberni augustowskiej wyniosła w latach 1808 r. – 12.950, 1835 - 15.391, i 1842 r. – 20.895. Zaobserwowano jednak wkrótce zmniejszanie się liczby pni. Jeśli w powiecie augustowskim, obejmującym także powiat suwalski, w latach 1815-1839 było 4.159 pni, to w 1842 r. tylko 1.831. Analogiczne dane są dla obecnego powiatu sejneńskiego i wynosiły 6.070 i 3.176 pni. Przyczyną tego był upadek bartnictwa i przechodzenie na pasiecznictwo przydomowe. Upadek bartnictwa wymuszał jednocześnie zmiany w hodowli pszczół. Z czasem, z powodu braku dobrego budulca na kłody, zaczęto ule wyrabiać ze słomy. Słomiane ule były łatwe w wyrabianiu, ciepłe zimą i nie przegrzewały się latem.

W drugiej połowie XIX wieku nastąpił dalszy upadek pszczelarstwa. Działacz społeczny i pszczelarz, Z. Sturgólewski z Augustowa, w *Pszczelarzu i Ogrodniku* z 1879 r. opisał używane w tym czasie ule na Suwalszczyźnie: *Były to kłody o cienkich ściankach i nadzwyczaj szczupłym wnętrzu, nieodpowiednie ani do dobrej zimowli, ani do prowadzenia właściwej gospodarki w okresie wiosny i lata. Przeważały pasieki 1-5 pionowe, a pasiek ponad 40-pniowych w powiecie sejneńskim i augustowskim było zaledwie kilka.*

Pod koniec XIX pszczelarze zamieszkujący te tereny zaczęli się organizować w celu obrony wspólnych interesów oraz wymiany doświadczeń przy hodowli pszczół. Koło Pszczelarzy w Sejnach jako pierwsze w Królestwie Polskim zostało zorganizowane w roku 1873. Koło to, zatem w 2007 r. obchodzi 134 rocznicę powstania.

Pod koniec XIX wieku zaczęto gospodarzyć w ulach ramkowych. Na południu Litwy najbardziej rozpowszechniły się ule Kazimierza Lewickiego i warszawski (zwykły, zmodernizowany Lewickiego). Ule kłody i ule słomiane teraz można zobaczyć tylko w muzeach i skansenach lub jako ozdoby upiększające dzisiejsze pasieki.

W wyniku działań II wojny światowej w powiecie sejneńskim i suwalskim wyginęło ponad 70% pni pszczelich. O znaczeniu pszczelarstwa dla tego obszaru świadczy nie tylko fakt, iż sporządzano spisy uli, ale również szczegółowo zaznaczano, jakiego są one typu. Różnorodność wykorzystywanych typów świadczy o poziomie rozwoju branży pszczelarskiej na tym obszarze. W 1948 r. w powiecie suwalskim, obejmującym także obszar obecnego powiatu sejneńskiego, było 2.342 pni pszczelich, w tym 2.203 warszawskie zwykłe i Lewickiego, 30 warszawskich poszerzonych, 13 Dadanta, 50 innych rozbieralnych i 46 nierozbieralnych. Pszczelarstwem zajmowali się głównie rolnicy, których podstawowym zajęciem pozostawała uprawa roli.

Obecnie pszczelarze z powiatu Łazdijai (Łódziej) oraz z Ziemi Sejneńskiej najczęściej produkują miód w ulach typu Dadanta, warszawskich zwykłych i warszawskich poszerzonych. Ule Dadanta mają po dwie nadstawki (magazyny miodowe) i są wykonane z drewna. Ule wielokorpusowe prawie nie są używane.

Zainteresowanych szczegółami dotyczącymi historii i tradycji pszczelarstwa na Ziemi Sejneńskiej odsyłamy do publikacji pt „*Pszczelarstwo na Sejneńszczyźnie*” autorstwa Pana Józefa Sowulewskiego, wydanego przez terenowe Koło Pszczelarzy w Sejnach, w 2004 r. Można tam znaleźć np. informacje dotyczące obchodów 100 lecia powstania koła, szczegółowy opis obchodów 120 lecia i 125 lecia. Są tam również umieszczone biografie prezesów oraz informacje dotyczące wszelakiej działalności związanej z pszczelarstwem lub

pszczelarzami na tych ziemiach np. o organizowanych kursach, o powstaniu koła młodych pszczelarzy, o przygotowywaniu etykiety „*Miód z Ziemi Sejneńskiej*”. Znajdują się tam również informacje o współpracy pszczelarzy z Sejneńszczyzny z pszczelarzami z Łódzkiej z Litwy.

Pszczelarstwo na Sejneńszczyźnie oraz w powiecie Łódzkieje charakteryzuje duże rozdrobnienie (około 200 pszczelarzy po stronie polskiej i około 140 po stronie litewskiej). Pszczelarze ci w znakomitej większości produkują miód w sposób rzemieślniczy i zgodny z tradycją. Związek „miodu z Sejneńszczyzny/Łódzkiej” z tożsamością i kulturą regionu potwierdza również fakt, iż pszczelarze często wykorzystywali oznaczenie geograficzne na opakowaniach miodu w celu pokazania, że sprzedawany przez nich miód jest najwyższej jakości, ponieważ pochodzi z Sejneńszczyzny lub z Łódzkiej.

Pozyskiwany tu miód jest również bardzo często wykorzystywany w różnych daniach miejscowej kuchni. Wykorzystywany jest on m.in. do produkcji wypieków, pierników, miodów pitnych a także np. wigilijnej kutii.

Wysoki poziom umiejętności lokalnych pszczelarzy jest w szczególności związany zachowaniem tradycyjnego sposobu prowadzenia gospodarki pasiecznej. Ten sposób jest ściśle związane z charakterystyką obszaru. Umiejętności pszczelarzy dotyczą w szczególności zasad wyboru lokalizacji pasieki, hodowli pszczół i tradycyjnej gospodarki pasiecznej polegającej min. na używaniu uli wykonanych z materiałów, których podstawowym składnikiem jest drewno, przestrzeganiu zasad należytego dokarmiania pszczół, nieodfiltrowywania pyłków kwiatowych, nie stosowaniu kremowania i pasteryzowania miodu oraz jego sztucznego podgrzewania, wirowaniu miodu na zimno oraz przestrzeganiu odpowiednich zasad rozlewania i przechowywania miodu.

Związek naturalny

Obszar produkcji miodu z Sejneńszczyzny/Łódzkiej położony jest w dorzeczu Niemna na pograniczu Polski i Litwy, na terytorium mezoregionu Pojezierza Wschodniosuwalskiego. Obszar, kiedyś jednego terytorium zamieszkiwanego przez plemiona Jadźwingów, znajduje się obecnie na obszarze zwanym Ziemią Sejneńską (Sejneńszczyzną) oraz powiatu Łódzkieje. Do określenia tego miodu używane są nazwy - miód z Sejneńszczyzny dla wytworzonego po polskiej stronie oraz miód z Łódzkiej dla wytworzonego po stronie litewskiej. Jest to jednak jednorodne terytorium na obszarze, którego uzyskuje się takimi samymi metodami taki sam miód. Miód z Sejneńszczyzny oraz miód z Łódzkiej są to takie same miody, dlatego też przygotowany został jeden wspólny wniosek.

Ukształtowanie powierzchni tego obszaru zostało uformowane w wyniku wielu faz zlodowaceń. Elementami charakterystycznymi tego obszaru są jeziora, głębokie rynny lodowcowe powstałe pod lodem (są one zajęte dziś przez jeziora lub rzeki) oraz tzw. „oczka polodowcowe”, niewielkie zagłębienia bezodpływowe, czasem wypełnione wodą, powstałe głównie w wyniku wytapiania się brył martwego lodu. Na terenie powiatu Łódzkieje znajduje się około 150 jezior zaś na Ziemi Sejneńskiej kilkadziesiąt, z największym jeziorem Gaładuś, którego część leży również po stronie litewskiej.

Cały teren pokrywa materiał skalny naniesiony przez lodowiec skandynawski. Łądolód skandynawski nasuwał się na te tereny czterokrotnie, niosąc ze sobą ogromne masy skalnego gruzu i głazów. Rzeźba powierzchni obszaru jest zróżnicowana. Krajobraz jest pagórkowaty

(polodowcowe pagórki zazwyczaj o wysokość od 140 do 190 m.n.p.m.), z licznymi wzniesieniami i obniżeniami terenu. Najwyższym punktem jest wzniesienie nazwane górą Viltrakio w okolicy Vingrenai na Litwie. Wznosi się ona 202 m.n.p.m.

Omawiany obszar charakteryzują bardzo chłodne zimy i ciepłe lata. W powiecie Lazdijai (Łódzkie), szczególnie w okolicach Kapčiamiestis (Kopciomieść), Veisiejai (Wejsieje) zimy są bardziej chłodne niż średnia krajowa, a latem temperatury są wyższe. Temperatura latem sięga do +35⁰C. Ziemia Sejneńska położona jest w regionie charakteryzującym się również bardzo chłodnymi zimami. Region ten zwany jest „polskim biegunem zimna”. Średnia temperatura roczna wynosi tu 6,1°C. Opady na całym opisywanym terenie wynoszą przeciętnie od 550 do 600 mm rocznie. Okres wegetacyjny rozpoczyna się od tygodnia do dwóch później niż na otaczających go krainach i trwa bardzo krótko, poniżej 150 dni.

Opisywany obszar jest mało zurbanizowany. W dużym stopniu zachował się tu (jeden z ostatnich w Europie) naturalny wiejski krajobraz. Duża różnorodność wpływa na trwałość ekosystemów. Dzięki ekstensywnej gospodarce rolnej i braku przemysłu jest czyste środowisko, a produkty pszczele jak miód, pyłek kwiatowy, propolis, jad pszczeli są wolne od zanieczyszczeń szkodliwymi substancjami. Na Sejneńszczyźnie i w powiecie Łódzkie wydzielono dużo obszarów chronionych. Ziemia Sejneńska położona jest w obrębie obszaru tzw. „Zielonych Płuc Polski”. Ostry klimat, o najdalej zaznaczonych cechach kontynentalnych, jest cechą charakterystyczną tego regionu.

Roślinność, nadająca specyficzny charakter miodowi, jest wynikiem oddziaływania klimatu, podłoża geologicznego, stosunków wodnych oraz zmian antropologicznych. Ukształtowanie terenu, występujące tu w zimie i lecie temperatury, umiarkowany poziom opadów, bardzo krótki sezon wegetacyjny oraz czystość środowiska mają istotny wpływ na spotykaną tu roślinność. Aby przetrwać, gatunki występujące na tym obszarze, muszą być dobrze przystosowane do panujących tu warunków.

Kontynentalny klimat Sejneńszczyzny i Rejonu Łódzkie (Lazdijaj) sprzyja utrzymywaniu się w szacie roślinnej gatunków reliktowych, borealnych i arktycznych. Przynależą do nich m.in. takie gatunki jak: wierzba lapońska (*Salix lapponum*), brzoza niska (*Betula humilis*), malina moroszka (*Rubus chamaemorus*), bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), manna litewska (*Glyceria lithuanica*), wełnianeczka alpejska (*Baeothryon alpinum*). Do gatunków o cechach borealnych i subborealnych należą również: brzoza karłowata (*Betula nana*), brzoza omszona (*Betula pubescens*), brzoza brodawkowata (*Betula pendula*), świerk pospolity (*Picea excelsa*), sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*), jałowiec pospolity (*Juniperus communis*), fiołek błotny (*Viola palustris*), borówka czernica (*Vaccinium myrtillus*), knieć błotna (*Caltha palustris*), koniczyna łubinowa (*Trifolium lupinosa*), lepnica zielonawa (*Silene chlorantha*), lepnica litewska (*Silene lithuanica*). Występowanie tych roślin jest bardzo charakterystyczne dla tego terenu i jest jedną z cech odróżniających go od obszarów przyległych.

Znaczną, bo aż piątą część składu gatunkowego tego obszaru (około 250 gatunków) zajmuje flora środkowoeuropejska, by tylko wymienić: dąb szypułkowy (*Quercus robur*), dąb bezszypułkowy (*Quercus petraea*), olszę czarną (*Alnus glutinosa*), lipę drobnolistną (*Tilia cordata*), klon zwyczajny (*Acer patanoides*), leszczynę zwyczajną (*Corylus avellana*), zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*), konwalię majową (*Convallaria majalis*) oraz szereg roślin łąkowych.

W szacie roślinnej występuje również element pontyjski, typowy dla obszarów stepowych np. sparceta piaskowa (*Onobrychis arenaria*), zawilec wielokwiatowy (*Anemone sylvestris*), dzwonek syberyjski (*Campanula sibirica*).

Środowiska roślinne omawianego obszaru tworzą ekotypy: polno-łąkowy, leśny, bagienno-torfowiskowy (w znacznym stopniu zachowany w stanie zbliżonym do pierwotnego) oraz wodny (nie będący bazą pożytkową dla pszczół). Ekotyp pól i łąk stanowi ważny i bogaty składnik roślinnego pejzażu i istotną bazę pożytkową dla pszczół. Wyróżnia się w nim zbiorowiska synantropijne (uprawiane przez człowieka), z których jako pożytki dla pszczół ważne są rośliny sadownicze jak: jabłoń (*Malus domestica*), śliwa (*Prunus*), wiśnia (*Cerasus vulgaris*), czereśnia (*Cerasus avium*), grusza (*Pirus communis*), porzeczka (*Ribes vulgare*) oraz niektóre chwasty roślin zbożowych i okopowych jak: chaber bławatek (*Centaurea cyanus*), rzodkiew świrzepa (*Raphanus raphanistrum*), gorczyca polna (*Sinapis arvensis*), ostrożeń polny (*Cirsium arvense*), koniczyna polna (*Trifolium arvense*), koniczyna złocistożółta (*Trifolium strepens*), wyka ptasia (*Vicia cracca*), wyka drobnokwiatowa (*Vicia hirsuta*), rdest plamisty (*Polygonum persicaria*).

Na łąkach, zależnie od typu siedliskowego, różnicuje się charakterystyczny skład zespołów roślinnych, gdzie prócz wielu traw (*Gramineae*) i turzyc (*Carex*), występuje szereg roślin miódodajnych i pyłkodajnych jak: rdest wężownik (*Polygonum bistorta*), groszek żółty (*Lathyrus pratensis*), kuklik zwisty (*Geum rivale*), komonica błotna (*Lotus uliginosus*), knieć błotna (*Caltha palustris*), barszcz syberyjski (*Heracleum sibiricum*), ostrożeń warzywny (*Cirsium oleraceum*), wilczomlecz błotny (*Euphorbia palustris*), rzeżucha łąkowa (*Cardamine pratensis*), koniczyna biała (*Trifolium albus*), łąkowa (*T. pratense*), szwedzka (*T. hybridum*), komonica zwyczajna (*Lothus corniculatus*), mniszek pospolity (*Taraxacum officinale*), macierzanka piaskowa (*Thymus serpyllum*), chaber łąkowy (*Centaurea jacea*) i inne.

Ekotyp leśny stanowi ekosystemy typowe dla borów i lasów nizinnych, z dużym udziałem gajów, terenów zaroślowych i krzaczastych, zróżnicowanych gatunkowo według siedliska, które zapewniają pszczołom pożytki nektarowe, pyłkowe (rzadziej spadziowe) od wiosny do jesieni. Spośród występujących gatunków drzew ważne znaczenie miódodajne posiadają: klon zwyczajny (*Acer patanoides*), klon jawor (*Acer pseudoplatanus*), lipa drobnokwiatowa (*Tilia cordata*), lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos*), jarzab pospolity (*Sorbus aucuparia*), robina akacyjowa (*Robinia pseudoacacia*), wierzba biała (*Salix alba*), wierzba krucha (*Salix fragilis*), wierzba iwa (*Salix caprea*).

Z krzewów i krzewinek najwięcej gatunków rośnie wierzb, w tym: wierzba pięciopęcikowa (*Salix pentandra*), uszata (*S. aurita*) i szara (*S. cinerea*), kilka gatunków malin (*Rubus idaeus*), róż (*Rosa*), głogu jednoszyjkowego (*Carataegus monogyna*), jeżyna (*Rubus fruticosus*), śliwa tarninowa (*Prunus spinosa*), szakłak pospolity (*Rhamnus cathartica*), kruszyna pospolita (*Frangula alnus*), bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), wrzos zwyczajny (*Calluna vulgaris*), borówka czarna (*Vaccinium myrtillus*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), borówka bagienna (*Vaccinium uliginosum*) oraz byliny: groszek leśny (*Lathyrus silvester*), wierzbowka liprzyca (*Chamaenerion angustifolium*), poziomka (*Fragaria vesca*), żurawina błotna (*Oxycoccus quadripetalus*) i inne.

Nieżyteczne skrawki gruntu (pasy przydrożne, miedze, odłogi, rumowiska, przychacia), porasta wiele cennych roślin miódodajnych, wpływając na zwiększenie różnorodności biologicznej flory tego regionu. Do roślin tych można zaliczyć m.in. zmijowiec zwyczajny (*Echium vulgare*), farbownik lekarski (*Anchusa officinalis*), jasioniec pisakowy (*Jasione*

montana), podbiał pospolity (*Tussilago farfara*), lucerna sierpowata (*Medicago falcata*), komonica zwyczajna (*Lotus corniculatus*), nostrzyk biały (*Melilotus albus*) i żółty (*M. luteus*), serdecznik pospolity (*Leonurus cardiaca*), oset zwisły (*Carduus nutans*) i kędzierzawy (*C. crispus*), ostrożeń pospolity (*Cynoglossum officinale*) i lancetowaty (*C. lanceolatum*), jasnota biała (*Lamium album*) i purpurowa (*L. purpureum*), ciemiężnik białokwiatowy (*Vincetoxicum officinale*), żmijowiec zwyczajny (*Echium vulgare*).

Istotnym faktem jest to, iż we wszystkich omawianych zbiorowiskach roślinnych naturalnych jak również antropogenicznych, występuje wiele rodzajów roślin motylkowych: koniczyzny (*Trifolium*), nostrzyki (*Melilotus*), wyki (*Vicia*), lucerny (*Medicago*), groszki (*Lathyrus*), komonice (*Lotus*), których nektar zawiera szereg alkoidów, glikozydów oraz olejków eterycznych, powodujących silny aromat i goryczkowy (czasami ostry) posmak miodu wielokwiatowego pochodzącego z tego regionu.

Miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny może zawierać ziarna pyłku wyżej wymienionych gatunków roślin w różnych proporcjach, w zależności od usytuowania uli w terenie oraz okresie zbierania nektaru i pyłku przez pszczoły. Jednakże udział pyłku jednego gatunku rośliny w miodzie, nie może przekraczać 45%, zaś lipy (*Tilia*) 20% ogólnej ich ilości, ponieważ takie miody należałoby uznać za miody odmianowe. Udział pyłków uprawnych roślin monokulturowych podaje się w pkt 4(3) niniejszej specyfikacji.

W miodzie, prócz ziaren pyłków kwiatowych roślin entomofilnych i wiatropylnych, występują zarodniki i grzybnie grzybów drożdżoiadalnych z rodzaju *Saccharomyces*. W miodzie z dodatkiem spadzi dodatkowo występują grzyby workowce (*Ascomycetes*) i grzyby drożdżoidalne z rodzaju *Torula*. Powyższe parametry określić można w obrazie mikroskopijnym próbki miodu.

Podsumowanie

„Miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny” jest produktem wyjątkowym i ściśle związanym z obszarem jego pochodzenia. Specyficznej, dla obszaru określonego w pkt. 4, różnorodności roślin nektarodajnych ze znacznym udziałem roślin motylkowych miód ten zawdzięcza charakterystyczny silny aromat oraz goryczkowy posmak. Specyfika obszaru geograficznego wpływa również na fakt, że maksymalny udział pyłków roślin monokulturowych w tym miodzie wynosi jedynie 5%.

Duże znaczenie dla jakości „miodu z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny” mają również specyficzne umiejętności lokalnych pszczelarzy. Musieli oni dostosować swoje umiejętności do trudnych warunków klimatycznych (miód na tym obszarze może być pozyskiwany, ze względu na bardzo krótki okres wegetacyjny, wyłącznie w okresie trzech miesięcy, tj. od połowy maja do połowy sierpnia). Kunszt pszczelarzy oraz wyjątkowość obszaru sprawiają, że jest uzyskiwany miód wyróżnia się m.in. takimi cechami jak niska zawartość wody, duża gęstość, niska zawartość 5-hydroksymetylofurfuralu czy stabilne pH.

Parametrem wyróżniającym „miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny” i świadczącym o jego wysokiej jakości jest również wysoka zawartość proliny, którą zawdzięcza on naturalnemu pochodzeniu, czynnikom środowiskowym, a niekiedy również dodatkowi spadzi.

9. Kontrola:

Nazwa organu lub jednostki organizacyjnej:	COBICO Sp.zoo,
Adres:	ul. Grzegórzecka 77, 31-559 Kraków
Numer telefonu:	+48 12 630 90 90
Numer faksu:	+48 12 416 36 46

Jednostka kontrolująca na Litwie:

Nazwa organu lub jednostki organizacyjnej:	Państwowa Inspekcja Żywności i Weterynarii Valstybienė maisto ir veterinarijos tarnyba
Adres:	Siesikų g. 19, LT-2010 Vilnius, Lietuva
Numer telefonu:	+370 52404361
Numer faksu:	+370 52404362

10. Etykietowanie:

Należy przedstawić, jeżeli zostały wprowadzone, szczególne zasady dotyczące etykietowania danego produktu rolnego lub środka spożywczego.

Wszyscy pszczelarze oraz podmioty zajmujące się skupowaniem miodu i dalszym konfekcjonowaniem pod chronioną nazwą, na terenie Polski i Litwy, zobowiązani są do wykorzystywania jednego typu etykiety. Napisy na etykietach umieszczają się w danym języku urzędowym.

Na każdej etykietach musi być umieszczona nazwa „miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny” oraz informacje dotyczące m.in. objętości naczynia, musi być podany adres producenta, weterynaryjny numer ewidencyjny oraz data rozlewu miodu, okres trwałości. Na etykietach będzie także umieszczony symbol wspólnotowy Chronionej Nazwy Pochodzenia albo symbol wspólnotowy oraz napis „Chroniona Nazwa Pochodzenia”. Etykiety na terenie Polski będą dystrybuowane za pośrednictwem Terenowego Koła Pszczelarzy w Sejnach, a na terenie Litwy przez Regionalny Związek Pszczelarzy w Łódzieszczyźnie. Dany związek przekazuje właściwemu organowi kontrolnemu szczególne zasady dystrybucji etykiet. Zasady te w żaden sposób nie mogą dyskryminować producentów nie należących do związku, którzy wytwarzają „miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny” zgodnie ze specyfikacją.

11. Szczegółowe wymagania wprowadzone przez obowiązujące przepisy:

Należy napisać, czy istnieją szczególne wymagania wprowadzone przez przepisy Unii Europejskiej lub przepisy krajowe dotyczące zgłaszanego produktu rolnego lub środka spożywczego.

Brak

12. Informacje dodatkowe:

Należy przedstawić, jeżeli istnieją, informacje dodatkowe dotyczące zgłaszanego produktu rolnego lub środka spożywczego.

Brak

13. Wykaz dokumentów dołączonych do wniosku:

Należy przedstawić wykaz materiałów i publikacji, do których są odwołania we wniosku oraz wykaz dołączonych załączników.

Materiały i publikacje, do których są odniesienia we wniosku:

1. Józef Łukasz Sowuleski, „Pszczelarstwo na Sejneńszczyźnie”, TKP Sejny 2004.
2. Janusz Kopiał et al, „Województwo Suwalskie-pszeszłość-teraźniejszość, perspektywy” wydawnictwo Hańcza, Suwałki, 1995.
3. Mieczysław Lipiński, „Pożytki pszczele”, PWRiL, Warszawa, 1982.
4. F.A. Novák, „Wielki atlas roślin”, PWRiL, Warszawa, 1975.
5. Zbigniew Kołtowski, „Wielki atlas roślin miododajnych”, Przedsiębiorstwo Wydawnicze Rzeczypospolita S.A., Warszawa, 2006.
6. „Kodeks Dobrej Praktyki Produkcyjnej w Pszczelarstwie”, Polski Związek Pszczelarstwa, Warszawa, 2005

Do wniosku dołącza się mapę obszaru, na którym można wytwarzać miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny.